

Στο skype η Έλλη έδειχνε πολύ ανήσυχη.

– Ο πατέρας μου, μάμα, δεν είναι καλά, επαναλάμβανε. Έχεις ακούσει κάτι; Μήπως είναι άρρωστος;

– Σου εφάνηκεν καταβεβλημένος; ρώτησα.

– Σκυθρωπός, αγέλαστος, είπε και έδειχνε έτοιμη να ξεσπάσει σε κλάματα.

– Τι επερίμενες με όλα όσα συμβαίνουν; ρώτησα. Πιθανόν να είχαν μεγάλες καταθέσεις στην Λαϊκήν. Έπειτα, είναι και τα εκατομμύρια μετοχές της Τράπεζας Κύπρου.

– Γι' αυτό λες;

– Τι άλλον; Όλοι εδώ είναι άνω κάτω. Η καταστροφή είναι μεγάλη. Πολλοί την παρομοιάζουν με την τραγωδίαν του '74. Έχει καταστραφεί η οικονομία του τόπου. Το μέλλον είναι ζοφερόν.

– Εσένα όμως δεν σε βλέπω το ίδιο. Ο πατέρας μου ήταν απελπισμένος. Καταλαβαίνεις; Σκοτεινός. Δεν

τον έχω ξαναδεί έτσι. Κάτι πολύ σοβαρό τον απασχολεί. Σκέπτομαι να κατέβω στο νησί, να τον δω από κοντά, να καταλάβω τι ακριβώς συμβαίνει.

– Δεν εμίλησες με την γυναίκα του;

– Η Τζένη μου φάνηκε κι εκείνη αμήχανη. Τη ρωτούσα για τον πατέρα μου και μου άλλαζε κουβέντα. Εσύ δεν έμαθες τίποτε;

Για την Τζένη κάτι είχα ακούσει. Για τον εντοπισμό κάποιων εκατομμυρίων στη βαλίτσα της, καθώς προσπαθούσε να τα βγάλει στο εξωτερικό. Μπορεί όμως να ήταν διαδόσεις, και για τούτο δεν βιάστηκα να το αναφέρω.

– Τίποτε, είπα. Εγώ είμαι στην Πάφον, εκείνοι στην Λευκωσίαν, σπάνια μαθαίνω νέα για τον πατέρα σου.

– Πρέπει να κανονίσω τις δουλειές μου και να κατέβω το συντομότερο, είπε η Έλλη αποφασισμένη.

Παθολογική χαρακτήριζε η μητέρα μου την αγάπη της Έλλης για τον πατέρα της. Από μικρή, μια έλξη μεγάλη. Κι εκείνος όμως τη λάτρευε. Μοναχοπαίδι, έλεγαν οι παραέξω, φυσικό. Και μάλιστα αφού καταφέραμε να την αποκτήσουμε ύστερα από οκτώ χρόνια γάμου. Εμένα δεν με ενοχλούσε ούτε με πείραζε που η κόρη μου δεν έδειχνε και για μένα την ίδια λαχτάρα. Χαιρόμουν, μπορώ να πω, αυτή τη σχέση, μολονότι με ανησυχεί πάντα η κάθε είδους υπερβολή. Η Έλλη

κινδύνευε να γίνει κακομαθημένη. Μακάρι να μπορούσα να κάμω κι άλλα παιδιά, να μοιραστεί αυτή η αγάπη του Αντρέα. Με όλες όμως τις προσπάθειες, δεν στάθηκε δυνατό. Ό,τι ακριβώς είχε συμβεί και με τη μητέρα μου. Δεν μπόρεσε να κάμει άλλο παιδί, κι εγώ έμεινα, δυστυχώς, χωρίς αδέρφια. Ποτέ δεν σκέφτηκα πάντως, τους καλούς καιρούς, πόσο θα μου στοίχιζε αυτή η έντονη συναισθηματική σχέση κόρης και πατέρα. Θα στεκόταν αργότερα ένα σοβαρό εμπόδιο στις αποφάσεις μου.

Δεν ήθελα να στενοχωρήσω την Έλλη και είχα υπομείνει πάνω από είκοσι πέντε χρόνια τον Αντρέα. Για να πω την αλήθεια, τα τελευταία δέκα ήσαν τα δυσκολότερα. Δεν θέλω να τα θυμούμαι, πληγώνομαι ακόμη και τώρα που τα φέρνω στη μνήμη μου. Ύστερα από έναν έρωτα τόσο μεγάλο, να μην βλέπω την ώρα να απαλλαγώ από κείνον, να ζήσω όπως εγώ ήθελα.

Η απόφαση της Έλλης με αναστάτωσε. Θα χρειάζοταν άδεια πρώτα απ' όλα από την υπηρεσία της, και δεν ήταν εύκολο, απ' ό,τι ήξερα. Έπειτα ήταν και τα παιδιά της. Στην Αθήνα δεν είχε ούτε μάνα ούτε πεθερά. Μόνος ο πατέρας με την κυρία Μαργαρίτα θα τα κατάφερναν; Δύσκολα πράγματα. Κι όλα αυτά για να δει από κοντά τον πατέρα της, να καταλάβει τι συμβαίνει. Αν οι σχέσεις μου με τον Αντρέα ήσαν καλύτερες, θα μπορούσα εγώ να βοηθήσω. Πώς όμως,

που δεν είχα καμιά επαφή πια μαζί του; Πώς να τον πλησιάσω και πώς να του ζητήσω να μου εμπιστευτεί τα προβλήματα του;

Όταν κτύπησε την άλλη μέρα το τηλέφωνο, αργά το βράδυ, ήμουν σίγουρη πως θα άκουγα την Έλλη.

– Δεν πρόλαβα, ήταν η πρώτη της κουβέντα.

– Τι έγινεν;

– Απόπειρα. Δεν μπορώ να σου πω περισσότερα.

– Αυτοκτονίας;

– Ναι.

– Με ποιον τρόπο;

– Με το περιστροφό του. Βρέθηκε δίπλα του. Η σφαίρα τρύπησε τον πνεύμονα, είπαν.

– Χριστέ μου. Είναι εκτός κινδύνου;

– Δεν ξέρω ακόμα. Βρίσκεται διασωληνωμένος στο νοσοκομείο. Είμαι χάλια, σ' αφήνω, μαμά, θα τα πούμε αύριο.

Δεν περίμενα πως μια απόπειρα αυτοκτονίας του Αντρέα θα με συγκλόνιζε τόσο. Από καιρό δεν με δένει καμιά συναισθηματική σχέση μαζί του, έχω πάψει εδώ και χρόνια να ενδιαφέρομαι για την πορεία του, απέφευγα επίσης να παρακολουθώ την πρόοδο και την ανάπτυξη των εργασιών του. Ήταν κάτι που δεν με ευχαριστούσε. Αναρωτήθηκα κάποτε αν αυτό φανέρωνε ζήλια ή απλή απογοήτευση για τον πρώτο άντρα που

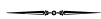
αγάπησα και που χωρίς αμφιβολία υπήρξε ο άντρας της ζωής μου. Δεν έδωσα οριστική απάντηση στον εαυτό μου. Η απογοήτευση ήταν σίγουρη. Δεν αποκλείω όμως στο βάθος της ψυχής μου να φώλιαζε και κάποια ζήλια. Άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου, και ήταν πραγματικά εντυπωσιακή η εξέλιξη του Αντρέα Θεοδούλου, που ήταν κάποτε ο άντρας μου. Οπωσδήποτε πάντως, στο άκουσμα της απόπειράς του να βάλει τέλος στη ζωή του, ταραχτήκα όσο λίγες φορές.

Πάντοτε μια αυτοκτονία προκαλεί δέος και ταραχή. Δεν είναι ένας απλός θάνατος. Αναλογίζεσαι το βαθμό απελπισίας που έχει φτάσει ο άλλος για να πάρει αυτή την απόφαση. Θλίβεσαι για την ίδια τη μοίρα του ανθρώπου. Είναι κάτι τραγικό, κάτι που φανερώνει τα όριά μας. Μια αυτοκτονία δηλώνει πως η ανθρώπινη αντοχή έχει υποχωρήσει, έχει ηττηθεί.

Πέρασε πολλή ώρα για να συνέλθω μετά το τηλεφώνημα της Έλλης. Ένιωσα την ανάγκη, στην αρχή, να ζητήσω τη συνδρομή κάποιου γιατρού, μια καταπραϊντική ένεση, κάποιο φάρμακο, αλλά συγκρατήθηκα. Σκέφτηκα, για να πω την αλήθεια, και τον Τεύκρο. Τόση ταραχή για τον πρώην άντρα μου ασφαλώς δεν θα του άρεσε. Το μυαλό μου, για κάμποση ώρα, ήταν τελείως θολό και μου ήταν αδύνατο να βρω την αιτία του κλονισμού μου. Σιγά σιγά βέβαια τα πράγματα ξεκαθάριζαν και η ερώτηση που επανερχόταν στο μυαλό

μου ήταν ένα γιατί. Γιατί αυτός ο άνθρωπος έφτασε ίσαμε κει. Ίσαμε την αυτοκτονία. Πώς είχε ξεκινήσει και πώς κατέληξε...

Μια πορεία απίστευτη. Αν δεν την είχα ζήσει η ίδια μέρα με τη μέρα, λεπτό με το λεπτό, δεν θα την πίστευα. Την έζησα όμως. Ήμουν κι εγώ ο ένας από τους δύο πρωταγωνιστές. Ως ένα σημείο τουλάχιστον.

Ο Αντρέας Θεοδούλου, ο γιος του Νικηφόρου, του αγωνιστή, που πολέμησε το '55 δίπλα στον Μάτση και είχε καταδικαστεί σε ισόβια.

Κατάλαβα εκείνη την ώρα, μετά το τηλεφώνημα της Έλλης, τι θα πει λύπη. Ήταν αυτό ακριβώς που αισθανόμουν. Απόπειρα αυτοκτονίας, και οι λόγοι σίγουρα οικονομικοί... «Ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, αλλά περί αρετής», είχε πει ο Μάτσης στον Χάρντινγκ, και ο πατέρας του Αντρέα δεν έχανε ευκαιρία να το επαναλαμβάνει. Το άκουγα κι εγώ από μικρή και γέμιζαν τα μάτια μου δάκρυα. Αξέχαστες εποχές...

Δεν ήταν η πρώτη φορά που μια εσωτερική ανάγκη με γύριζε πίσω στα νεανικά μου χρόνια και στον πρώτο καιρό του έρωτά μου. Έτσι και τώρα, μετά το τηλεφώνημα της Έλλης, όλη εκείνη η εποχή κυριάρχησε για λίγα λεπτά στη μνήμη μου.

Ένα χρόνο μόνο με περνούσε ο Αντρέας, μαζί μεγαλώσαμε. Φίλοι αδελφικοί οι πατεράδες μας. Αντάρτες τον καιρό της ΕΟΚΑ κι αργότερα υπάλληλοι και οι δύο στη διοίκηση. Μαζί μεγαλώσαμε στην Πάφο, τη μικρή επαρχιακή μας πόλη, την πόλη με τις σπάνιες φυσικές ομορφιές. Με γραφικές ακρογιαλιές κατάσπαρτες από αγριολούλουδα. Γαλάζια η θάλασσα, και στη στεριά, δίπλα στο κύμα, ένα μοβ πλαίσιο από τα αθάνατα* και μια μεθυστική μυρωδιά από τις αγριοσιερινιές**. Και το σούρουπο, εκείνο το ζαφειρένιο χρώμα που έπαιρνε η χαμηλή οροσειρά που αγκάλιαζε την πόλη και τη γύρω περιοχή. Ήταν το ζαφειρένιο χρώμα του Ύμηττού που ύμνησε ο Παλαμάς.

Αποκομμένη πόλη, ξεχασμένη από το υπόλοιπο νησί, με μια ιστορία όμως μοναδική. Απόδειξη οι αρχαιότητές της, μεγάλη πρόκληση για τους αρχαιολόγους απ' όλο τον κόσμο. Ό,τι ήθελες μπορούσες να βρεις. Αρχαία θέατρα, κολόνες, βασιλικούς τάφους, τείχη, μωσαϊκά, παλιές εκκλησίες, ακόμη και την κολόνα που έδεσαν τον Απόστολο Παύλο οι Ρωμαίοι και του έδωσαν «τεσσαράκοντα παρά μίαν». Γιατί ήταν πρωτεύουσα της Κύπρου την εποχή εκείνη.

Οι μύθοι για την πέτρα του Διγενή και το αδράχτι

* αμάραντα.

** αγριοβιολέτες.

της Ρήγαινας μας νανούριζαν από παιδιά. Κι ακόμα οι θρύλοι για τους πειρατές που κατέβηκαν στην ακρογιαλιά για να συλήσουν την εκκλησία της Παναγίας στο βράχο, που την έβλεπαν από μακριά, που δεν μπορούσαν όμως να την εντοπίσουν από κοντά, γιατί ένα μεγάλο νέφος την είχε σκεπάσει. Τη Θεοσκεπάστη.

Αυτά όσο ήμαστε πολύ μικρά, γιατί αργότερα, όταν αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε, τεντώναμε τα αυτιά μας να ακούσουμε τους πατεράδες μας να αφηγούνται τις ηρωικές μάχες της ΕΟΚΑ στα βουνά του Τροόδου και του Πενταδάκτυλου. Τις είχαν ζήσει από κοντά, ο πατέρας ο δικός μου στην ομάδα του Αυξεντίου και του Αντρέα στην ομάδα του Μάτση.

Τον ξαναφέρνω στο μυαλό μου καθισμένο δίπλα στον πατέρα του, στο μικρό σαλόνι του σπιτιού τους. Με ένα μισθό δημόσιου υπαλλήλου ζούσαν, και το σπίτι τους μόλις που χωρούσε την πενταμελή οικογένεια. Στο ίδιο υπνοδωμάτιο ο Αντρέας με τα δίδυμα αδέρφια του, τον Σταύρο και τον Μιχάλη, έξι χρόνια μικρότερα του. Καμιά σχέση με το δικό μας σπίτι, που ήταν από τα ακριβότερα που είχαν κτιστεί τη δεκαετία του πενήντα και είχε σαλόνι μεγάλο και δύο τραπεζαρίες, την επίσημη και την καθημερινή, δύο μπάνια και μία τουαλέτα για τους ξένους. Υπήρχε, βλέπεις, η περιουσία της μάνας μου.

Ωστόσο η βαθιά φιλία των δύο παλιών αγωνιστών

δεν κοίταζε τότε τέτοιες λεπτομέρειες. Πότε στο σπίτι του ενός και πότε στο σπίτι του άλλου γίνονταν κάθε τόσο οι βραδινές συναντήσεις, που κρατούσαν καμιά φορά κι ως τα μεσάνυχτα. Ήταν ακόμη η εποχή που οι άνθρωποι έβρισκαν ευχαρίστηση στη συναναστροφή και στις βεγγέρες.

Αξέχαστες οι περιγραφές των ηρώων... Εκείνη η απίστευτη μάχη του Αυξεντίου από το κρησφύγετο του Μαχαιρά με τους σαράντα του Χάρντινγκ, από το πρωί ως το βράδυ... Ώσπου έχυσαν τη βενζίνη και τον έκαψαν ζωντανό. «Τι ήρωας», επαναλάμβανε πάντα στο τέλος ο πατέρας μου.

Κι ο άλλος πατέρας, ο πατέρας του Αντρέα, δόξαζε τον Θεό που τον είχε αξιώσει να ζήσει δίπλα στον Μάτση.

– Σοφός, ένας λόγιος ήρωας, έλεγε. Άλλος στη θέση του θα κατηύθυνε από το γραφείο του με τα γραψίματά του τον Αγώνα και δεν θα βρισκόταν στο κρησφύγετο του Δικώμου περικυκλωμένος από τους Εγγλέζους.

Τον έκαμαν κομμάτια οι άτιμοι. Ανατίναξαν το κρησφύγετο κι έκαμαν κομμάτια έναν αληθινό άντρα. Είχε τετράδιο με τα ποιήματά του και τους λόγους του. Μεταρητά των αρχαίων που είχε αποστηθίσει. Και στον ίδιο τον Χάρντινγκ ένα τέτοιο ρητό είπε όταν του πρότεινε μισό εκατομμύριο λίρες για να προδώσει τον Διγενή. «Ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, αλλά

περί αρετής». Θυμούμαι του Αντρέα έλαμπαν τα μάτια του, φωτιζόταν ολόκληρο το πρόσωπό του και ζητούσε από τον πατέρα του να συνεχίσει. Να αφηγηθεί κάθε λεπτομέρεια.

Μολονότι εκείνο τον καιρό εμάς τα παιδιά πιο πολύ απ' όλους μας συγκινούσε ο Ευαγόρας, που τον είχαν κρεμάσει οι Εγγλέζοι δεκαοκτώ χρονών. Αυτόν δεν τον είχαν ζήσει από κοντά οι γονείς μας, διαβάζαμε όμως τα ποιήματά του, που μιλούσαν όσο τίποτε άλλο στην ψυχή μας.

*Θα πάρω μίαν ανηφοριά, θα πάρω μονοπάτια,
να βρω τα σκαλοπάτια που παν στη Λευτεριά...*

Πώς ήμαστε και πώς καταντήσαμε... Απίστευτο. Δεν το χωράει ο νους μου. Εμείς που μεγαλώσαμε με τέτοια ιδανικά... Μια αυτοκτονία για οικονομικούς λόγους. Και ποιος; Ο Αντρέας Θεοδούλου! Θα μπορούσε να το διανοηθεί κανείς τότε, να το προβλέψει; Κανείς. Από τα πιο απίθανα πράγματα.

Ήταν στα δεκαπέντε του κι εγώ στα δεκατέσσερα, όταν ξέσπασε η τουρκική ανταρσία του '63. Έφηβος, με πρόωρη όμως ανάπτυξη, έτοιμος να στρατευθεί. Ένα ψηλό, λεπτό παιδί με σγουρά μαλλιά. Ωραίος έφηβος, με γλυκά καστανά μάτια. Τότε νομίζω είχα νιώσει και τα πρώτα σκιρτήματα του έρωτα.

Προσπαθούσα πάντα να σταματώ ως εδώ τις αναμνήσεις μου, γιατί με πλήγωνε πολύ η συνέχεια, και πολλές φορές το κατάφερνα. Μετά την είδηση της απόπειρας όμως ήταν αδύνατο να πάει το μυαλό μου αλλού. Ένα βουβό κλάμα για το κατάντημά του και οι εικόνες ολοζώντανες στο μυαλό μου.

Στην αρχή, απ' όσο θυμούμαι, ήταν η μεγάλη έγνοια μου για τη ζωή του. Ήξερα πως δεν έκανε ευκαιρία να ακολουθεί τον πατέρα του στα φυλάκια. Έστηνε πολλές φορές μαζί του καβγά, γιατί εκείνος δεν ήθελε να τον παίρνει κοντά του.

– Είσαι μικρός, του έλεγε. Τι αντίσταση θα προβάλλεις εσύ; Μπορείς να κρατήσεις όπλον;

Σε βοηθητικές δουλειές ωστόσο τον έπαιρνε. Συνοδηγός στο αυτοκίνητο μεταφορών οπλισμού, οδοφραγμάτων, συσσιτίου...

– Θα φάει το κεφάλιν του το παιδί, έλεγε η μάνα στον πατέρα, και θα είσαι εσύ ο υπαίτιος. Εφούσκωσές του τα μυαλά του. Τίποτε άλλον δεν άκουσεν τόσα χρόνια από σέναν, εκτός από αγώνες και ηρωισμούς.

Εγώ όμως τον θαύμαζα. Έβλεπα στο σχολείο τα μάτια του κόκκινα και καταλάβαινα πως την προηγούμενη βραδιά είχε ξενυχτίσει σε κάποιο φυλάκιο. Δεν έσπευδα όμως πια να του μιλήσω. Δίσταζα. Είχα χάσει τον αυθορμητισμό μου. Σύμπτωμα πρώτο του έρωτα. Πριν από λίγους μήνες ακόμα, χωρίς σκέψη και προε-

τοίμασία, όπου και να τον έβρισκα, με τη μεγαλύτερη άνεση θα του μιλούσα και θα τον ερωτούσα για οτιδήποτε. Δεν μπορώ να πω με σιγουριά πότε ακριβώς είχε συμβεί αυτή η αλλαγή. Δεν κατάφερα ποτέ να προσδιορίσω εκείνη τη μαγική χρονική στιγμή. Ανεπαισθήτως συνέβη.

Μετά την πρώτη μεγάλη μάχη με τους Τούρκους που είχε γίνει μέσα στην πόλη μας και όπου ο πατέρας του Αντρέα πληγώθηκε ελαφρά, ευτυχώς, βρήκα κι εγώ την ευκαιρία να τον πλησιάζω πιο εύκολα, να μιλώ μαζί του, να ρωτώ για τον πατέρα του.

– Πώς είναι τώρα ο πατέρας σου; τον ρώτησα μια μέρα με φυσικότητα στο μεγάλο διάλειμμα.

– Καλύτερα. Κάθε ημέραν και καλύτερα.

Δεν έβρισκα λόγια να συνεχίσω, δεν ήξερα τι άλλο να ρωτήσω. Ήθελα να του πω να προσέχει, να μην εκτίθεται, αλλά δίσταζα.

– Πηγαίνεις ακόμη στα φυλάκια; ρώτησα.

– Αντικαθιστώ τον πατέρα μου, είπε γελώντας.

Ανησυχώ για σέναν, λίγο έλειψε να μου ξεφύγει, αλλά συγκρατήθηκα.

– Κρατάς τώρα και όπλον; ρώτησα.

– Ναι, είπε ύστερα από κάποιο δισταγμό. Παίρνω το από τον σύντροφόν μου καμιάν φοράν, τώρα που δεν με βλέπει ο πατέρας μου.

– Μα ξέρεις να το χρησιμοποιήσεις;

Χαμογέλασε συνωμοτικά κι έσκυψε το κεφάλι προς το μέρος μου.

– Κλειώ, θα σου πω κάτι, αλλά θέλω να μείνει μεταξύ μας, είπε με χαμηλωμένη φωνή. Μαθαίνω σκοποβολή. Πάω τα απογεύματα στο παλιόν αεροδρόμιον και εξασκούμαι.

Θυμούμαι τότε πως από τη μια ανησύχησα με ό,τι άκουσα κι από την άλλη χάρηκα που μου είχε εμπιστευθεί το μυστικό του.

– Μην το πεις σε κανέναν, μου είπε. Μόνον εσύ το ξέρεις. Δεν θέλω να το μάθει ο πατέρας μου και, προπαντός, η μάνα μου.

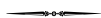
Δεν το είπα βέβαια σε κανέναν, ο θαυμασμός όμως για τον Αντρέα μεγάλωνε συνεχώς μέσα μου. Ο θαυμασμός κι ο έρωτας.

Ήμουν ερωτευμένη μαζί του. Ένα πρωτόγνωρο συναίσθημα δυνατό είχε εισβάλει στην καρδιά μου. Με είχε κυριολεκτικά κυριεύσει. Ούτε για μια στιγμή στη μέρα δεν τον έβγαζα από το μυαλό μου. Από την ώρα που άνοιγα τα μάτια μου ως την ώρα που με έπαιρνε το βράδυ ο ύπνος. Στην τάξη, στο διάλειμμα, την ώρα του φαγητού, του διαβάσματος, του παιχνιδιού, ο Αντρέας συνέχεια δίπλα μου.

Έχουν περάσει από τότε πάνω από σαράντα πέντε χρόνια, έχουν συμβεί τόσα και τόσα δυσάρεστα στο μεταξύ, εκείνο όμως το έντονο συναίσθημα το νοσταλγώ.

Ήταν θαυμάσιο. Ήταν ο πρώτος έρωτας, και είχε μια δύναμη, μια δριμύτητα, θα έλεγα, που δεν έχω ξαναβιώσει. Λέω καμιά φορά, ευτυχείς όσοι την ένιωσαν, και χαίρομαι που ανάμεσά τους υπήρξα κάποτε κι εγώ.

Το καλοκαίρι που εγώ είχα τελειώσει την τετάρτη κι εκείνος την πέμπτη γυμνασίου κατάλαβα πως κάτι είχε αλλάξει και σ' εκείνον. Από το βλέμμα του πρώτα πρώτα, που βιαζόταν να στραφεί αλλού μόλις συναντούσε το δικό μου. Κάτι που κι εγώ ένιωθα την ανάγκη να κάμω σε ανάλογη περίπτωση. Δεν άντεχε το βλέμμα μου, όπως κι εγώ το δικό του.

Τον έρωτά του μου τον εκμυστηρεύτηκε μια Καθαρή Δευτέρα, όταν εκείνος ήταν στην έκτη. Είχαμε πάει μαζί οι δύο οικογένειες στη Φοντάνα Αμορόζα για να κόψουμε τη μύτη της Σαρακοστής. Κάτι που το κάναμε πολύ συχνά τα τελευταία χρόνια. Περίμενα πώς και πώς την εντολή του πατέρα μου στη μάνα μου για την ετοιμασία της ωραίας ταραμοσαλάτας. Θα βρισκόμασταν μαζί, στο ίδιο τραπέζι και σε τέτοιο περιβάλλον ερωτικό όσο λίγα σ' ολόκληρη την Κύπρο.

Από τα ωραιότερα του τόπου μας. Μπλε καθαρό η θάλασσα και βαθύ πράσινο οι χαρουπιές γύρω γύρω. Ένας συνδυασμός μοναδικός. Δεν ήταν τυχαίο άλλωστε

που η Αφροδίτη εκείνο ακριβώς το μέρος είχε διαλέξει για τα λουτρά της. Όχι στη θάλασσα. Πιο ψηλά, ανάμεσα στην πυκνή βλάστηση, προτίμησε το σταλακτίτη με το κρυστάλλινο νερό που έσταζε από το βράχο.

Εκεί κάτω από μια χαρουπιά στρώσαμε το σαρακοστιανό τραπέζι, όπως πάντα. Όλα τα άλλα στο τραπέζι τα ίδια, χωρίς καμιά διαφορά, εκτός από μένα. Αγωνιζόμουν, θυμούμαι, να φερθώ με φυσικότητα, μου ήταν όμως αδύνατο. Ο Αντρέας έδειχνε άνετος, φιλικός με όλους, όχι όμως μαζί μου. Τα πρώτα είκοσι λεπτά ούτε το λόγο μου είχε απευθύνει, ούτε το βλέμμα του είχε στρέψει προς το μέρος μου.

Είχα απελπιστεί. Δεν μπορούσα να βάλω μπουκιά στο στόμα μου. Καμιά συμμετοχή σε όσα συνέβαιναν γύρω μου. Ήμουν κυριολεκτικά πνιγμένη στην απογοήτευση. Όσπου τον είδα να σηκώνεται, να κοιτάζει πρώτα τη γαλάζια θάλασσα κι ύστερα να έρχεται προς τη μεριά που καθόμουν.

– Ωραία αυτή η πέτρα για κάθισμα, είπε κι έδειξε δίπλα μου ένα κοτρώνι. Επιάστηκαν τα πόδια μου τότε σαν ήταν κάτω διπλοπόδι.

Όση χαρά ένιωσα εκείνη την ώρα, λίγες φορές στη ζωή μου. Άνοιξαν κυριολεκτικά οι ουρανοί, άνοιξε η καρδιά μου. Αυτός ο άνθρωπος, το έχω σκεφτεί πολλές φορές, μου πρόσφερε τις μεγαλύτερες χαρές και τις μεγαλύτερες λύπες. Δεν έκαμα ποτέ την εξίσωση και ούτε

είναι βέβαια δυνατόν, αλλά για κείνες τις ωραίες στιγμές είναι που τον νοιάζομαι πάντοτε κι ένιωσα τόση ταραχή για τα κακά του νέα.

– Δεν είσαι σήμερα στα κέφια σου, μου είπε καθώς καθόταν δίπλα μου. Δεν μιλάς καθόλου.

– Τι να πω; ρώτησα χαζά.

– Δεν σου αρέσουν οι κουβέντες των μεγάλων;

– Δεν είναι αυτό.

– Αλλά;

Δεν ήξερα τι να απαντήσω. Και τι να έλεγα; Ακολούθησε σιωπή. Προσπαθούσα να βρω κάτι να πω, άνοιγα το στόμα μου, αλλά μιλιά δεν έβγαине. Τέτοια αμηχανία. Κι όταν τον είδα να σηκώνεται, κατέβασα, θυμούμαι, το κεφάλι συντετριμμένη. Ήμουν ανίκανη να τον κρατήσω, δεν βρήκα λόγια να του πω, ήμουν λοιπόν ανάξιά του.

– Θέλεις να πάμεν μιαν βόλταν ως τον σταλακίτην; τον άκουσα να με ρωτά και δεν πίστευα στ' αυτιά μου.

– Θέλω, απάντησα αμέσως και τον κοίταξα με ευγνωμοσύνη, νομίζω.

Είμαι σίγουρη πως αυτό περίμενε. Να με δει υποταγμένη, να νιώσει νικητής, κύριος του παιχνιδιού, όπως συνέβαινε πάντα και αργότερα. Ούτε καν είχε περάσει τότε κάτι τέτοιο από το μυαλό μου. Τον αγαπούσα πάρα πολύ και δεν ήθελα να χάσω την ευκαιρία. Δεν μπόρεσα να κάνω λίγο τη δύσκολη, να παίξω θέα-